

Vaszilij Bogdanov

A JAMAICAI TROMBITÁS

Lénának

A jamaicai trombitás
tegnap hajnalban megjelent.
Nem csalás, nem is ámitás,
az utcán füttyörészve ment.

A jamaicai trombitás,
mint egy Godard-film hősei,
futni kezdett, s a rohanás
időnkéből röpitette ki.

A jamaicai trombitás,
hána alatt a trombitája,
nem volt ott vele senki más.
Üvöltött. Be nem állt a szája.

A jamaicai trombitás
visszalopta az ifjúságom.
Sugárzó, mágikus varázs
bűvölt el. Hajnali álom.

A jamaicai trombitás,
felemelte a trombitáját.
Rázott megint a régi láz,
víziringó kereste párját.

A jamaicai trombitás
intett, megfújta hangszerét.
Trombitált, ahogy senki más.
Elfelejtettem a nevét.

A jamaicai trombitás
már a takarodót fújja.
Magába zár a látomás,
visszarepít hajnal-korunkba.

A jamaicai trombitás
a padlásszoba éjjelében
a Sole miót játssza, csodás
mezőkre röpít. Ez az éden.

A jamaikai trombitás
él-e vajon? Fellép-e még?
Megvan-e a régi lakás,
a Quartier Latin-i menedék.

Hogyan veszté el ép eszét,
egy nő miatt és hangszerét
hogyan vitte a zálogházba,
ítélve magát némaságra!

Hiányzott a Silencione.
Hát visszaváltottuk neki.
Bolond volt, mint mindenki más,
a jamaikai trombitás.

Csokor ibolyával várlak,
emigráns, orosz szívhalász.
Sorra zengi el a csodákat
a jamaicai trombitás.

*A jamaicai trombitás vezetői győzedelmes párizsi ifjúkorukat felidézõ versei sorozatát, egy Schumann-lemez, a Kinderszenen borítójából került elõ. Egy utcai zenészt idéz fel, akinek nagypapa még a nevére sem emlékszik, de nem is fontos a név, amíg hallani a furcsa trombitaszót, mely visszarepíti ifjúkoruk idejébe, szerelmük mágikus pillanatait idézve; feltűnik a padlásszoba is. – Tatjana Bogdanova

ÖRÖK-NYÁR

Diáknegyedben, padlásszobában,
tükör előtt ülsz, örökké nyár van.
Nincsenek telek, zimankós ősök,
tombol a nap, és soha nincsen köd.
Vörös hajsátrad fel-felszikrázik.
Jamaicai barátunk játszik.
Hajnali álom? A trombita zeng.
A láthatár már fel-feldereng.
A párizsi utca benépesül.
Szólózik Pedro szálegyedül.
Silencione. Tejeskocsik
kondérjaikat megzörgetik.
Megjelent már a reggeli lap,
jól hallani a rikkancsokat.
A trombitaszóba lárma vegyül.
Alvarez kedve fel-felderül.
Szamárindulónk dallamára
andalog ki a kis utcára,
de trombitáját nem teszi le.
Harsog a tűzi s a vízi zene.
Kokottok nézik, víg korhelyek,
tapsol egy csapat utcagyerek.
Üzletek nyílnak. Redőny zörög.
Fagyaltot árul öreg török.
Kinyit a kocsmá. A korhelyek
megisszák első söreiket.
Vörös hajadban bujkál a fény.
Sudár alakod hősköltemény.
Felém jössz, künn a trombita szól.
Suarez fújja, és vele dalol
kokott, korhely és utcagyerek.
Szorítlak téged és emlékezem.
Künn csörömpölnek a tejeskocsik,
a párizsi éden szétesik.
Ez itt Pétervár. Másik világ,
ébren is hallom a trombitát.

Látom Juant, a kocsmában ül,
és Vivaldiba belemerül.
Téged is látlak fiatalon,
meztelenül vársz a balkonon.
Pillanatokra időnk megáll.
Zöld szemed Néva. Mélyébe zár.
Mégis a Szajna? Nem enged el.
Félelmeivel összekever.
Megrettenek és felriadok.
Nem óvnak képek, árnyalatok.
Ősz van, szemerke, méla orosz,
fiatal vagy, a fényben forogsz.
Bámullak, agár-sovány öreg.
Félőrülden ismétlem neved.
Muzsikál az *el*, az *é* kiabál,
kerengőz az *en*, az *a* meg nem áll.
Léna, kiáltom, az *el* és az *a*,
a *en* és az *é* – nagyária.
Nem halkulhat el. Nincsen halál.
Mióta sodor a karnevál?

* Hogy mindenképpen egy sűrű szövésű ciklusról van szó, amelynek leitmotívumai vissza-visszatérnek, de mindég másik arcukat mutatva, a második párizsi szerelmüket felidéző vers is bizonyítja, ahol már a jamaicai trombitás – noha most is a varázslatos trombitászó indítja el az emlékek áradatát – már csupán egy mellékszereplő. A főszereplő a párizsi utca, annyi, amennyi a padlásszoba ablakából látszik, és amennyi behallatszik. A versből valami rejtelmes dübörgés árad, mintha trombitásztót imitálna.
– Tatjana Bogdanova

A KÉK VIRÁG

Velencében egy karneválon,
a háború utáni nyáron,
látom meg azt a kék virágot,
melyet Novalis is látott.
Sugárzik, pulzál, elforog.

Petárdák és görögtüzek,
pocsékolhatják fényüket,
a virág opál-kéken felizzva,
éjszakánkat kivilágítja.
Te is látod, remegve nézed,
számtalanszor fel is idézed,
mikor már nem segíthet semmi,
a kék virág taníthat *lenni*,
színtelenség kopár fővényén,
a törvénytörések korában.

*Nagyapa, amint Léna nagymama is kibangsúlyozta, nagyon szerette a német romantikus írókat, elsősorban Hoffmannnt és Chamissót, de Novalist is, akinek gyönyörű és rejtelmes kék virága a versben is feltündökölt. – Tatjana Bogdanova

A PUSZTA

Hajnaltájban még felmerülnek,
széljárta ukrán mezők,
düledező kőkeresztek,
földbe süppedő temetők.

Valamikor itt szorítottam
göröngyráncokhoz a fejem,
a föld suttogását hallgattam,
se holt nem voltam, se eleven.

Zörögtek száraz katángkórók,
bogáncsok, ördögszekerek.
Régen halott énekmondók
árnyai még kísértének.

Orosz anyácskánk nem felelt,
hallgattak a kísértetek.
Lángdémonokkal feleselt,
szélbe veszett az üzenet.

Csak én feküdtem ott a földön,
sárguló fűcsomók között.
Földünk szelleme ama őszön
örökre délre költözött.

* Az 1978 tavaszán íródó vers egy régebb, harmincas években íródó verse, A föld hangja átírata. Negyven év után még egyszer megírja egész életében nyomasztó élményét, amikor ott feküdt az ukrán pusztán a fűben, a ráncos, száraz göröngyökhöz szorítva arcát hallgatta az orosz föld hangjait. Akkor hitte, hogy hallja is, most már tudja, hogy „szélbe veszett az üzenet...” – Tatjana Bogdanova

MEGÉRKEZÉS ITHAKÁBA

elválás Crnjanskitól

Több évtizedes hányattatás,
felesleges kitérők, feltételes megállók,
mámorító és émelyítő kalandok,
visszanyelt nemek, ki nem mondott igenek,
tagadások, fogadkozások, hallucinációk,
árulások és elárultatások, menekülések
és menetelések után a vándor hajója
végül is kiköt az ithakai kikötőben.
Az emlék jelenében vagyunk,
örökös feltételes módban.
Lehet, hogy vár ránk Pénélopé,
és elkészült a szőnyeg,
lehet, hogy nem vár,
és a molyok már régen
felzabálták a fonalakat.
Fehér madarak keringőznek
a tiszta levegőben,
hamarosan partra lépsz,
és megkezdődik az új élet.
Kissé ideges vagy, izgatott,
túl sok vitorlás a kikötőben,

túl sok idegen hajó.
Ismered a történet végét,
mégis borzongsz,
vajon tényleg minden hideglelősen
ugyanúgy ismétlődik?
Még meggondolhatod magad,
hajód orrát még visszafordíthatod,
szánthatod tovább a végtelen,
hazudozó tengert,
ahogyan eddig.
Választanod kell, kitérül Ithaka.

* Milos Crnjanski többször feltűnik Vaszilij Bogdanov öregkori verseiben. Dalmáciai utazásuk során, Hvar szigetén találkoztak, s felelevenítették múltba merülő, diadalmas ifjúságukat, és végkimerülésig vitatkoztak, életről, halálról, költészetéről, és kihívásként Crnjanski Adyról mesélt, s versét ajánlotta fordításra. A találkozást, a fordítás-kísérleteket, végtelen vitáikat a két változatban is fennmaradó, Ördöglakat című hosszú versciklusában is megörökíti. Ismerkedésük a múlt homályába vész, Párizsban találkoztak 1920 robbanó tavaszán, a háború után, s a szerb költő rendszeresen eljár az emigráns orosz költőkkel találkozni, beszélgetni a Lúdláb Királynőbe, ahogyan ez a régi kocsmájukat megörökítő kései versciklusból is kiderül. Párizsi megismerkedésükkor már megjelent Crnjanski első verseskönyve, az Ithaka lírája. Hvari találkozásuk után leveleztek is, Crnjanski elküldötte nagyapámnak londoni regényét, verseit, halála megdöbbentette az infarktusa után lábadozó nagyapámat, talán ezért választotta ezt a távolságtartó formát, tudta, érezte, hamarosan, ha más körülmények között, más formában, de úgyszólván találkoznak. – Tatjana Bogdanova

BOGDÁN LÁSZLÓ fordításai